

Література:

1. Евланов Л. Г., Кутузов В. А. Эксперные оценки в управлении. — М.: Экономика, 1982. — 132 с.
2. Инновационный менеджмент: учеб. пособие / Под ред проф. Л. Н. Оголевой. - М.: ИНФРА-М, 2001. - 368 с.
3. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / Ред. Л. І. Федулова. – К., 2005. — 549 с.
4. Интернет - ресурс «Група підприємств «Глобіно», режим доступу: <http://www.globino.ua>
5. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией. — М.: Русская деловая литература, 1998. — 412 с.
6. Покропивний С. Ф., Новак А. П. Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності: 36. навч.-метод, матеріалів. - К.: КНЕУ, 1997. — 218 с.
7. Рейтинговий звіт (GBMK 002-005) – ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат»
8. Яковлев А. І. Соціально-економічна ефективність нововведень за умов ринку: навч. посібник. — К.: ІСДО, 1994. — 298 с.

Рецензент – к.е.н., професор Аранчій В.І.

УДК 330, 341. 1: 334. 716

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Муллер М.В., аспірант

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглянуто необхідність інноваційного розвитку підприємств. Автор дає пояснення основним теоретичним поняттям, таким як інновація, новація, нововведення. Відзначені основні фактори, що впливають на характер інноваційної спрямованості підприємств.

The necessity of innovative development of the enterprises is considered in the article. The author gives the definition of the main theoretical terms such as innovation, novation, novelty. The main factors which have affect in the innovative character of the enterprises are emphasized.

Постановка проблеми. Інноваційний тип економічного розвитку дедалі більше стає тим фундаментом, який визначає економічну міць країни та її перспективи на світовому ринку.

Від рівня інноваційних процесів залежить економічний та фінансовий стан регіонів та життєдіяльність підприємств. В жорсткій конкурентній боротьбі за споживача та ринки збуту продукції підприємства повинні постійно впроваджувати інновації; удосконалювати та розробляти нові вироби; впроваджувати прогресивні технології, системи управління та реалізації продукції, що виводить їх на новий рівень розвитку, приводить суспільство до прогресу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробленням проблеми формування інноваційного розвитку підприємств займалося чимало вчених-економістів, таких як В.Г. Андрійчук, А.П. Гайдуцький, О.І. Даций, Л.В. Дейнеко, М.В. Зубець, М.І. Кісіль, М.Ю. Коденська, М.Х. Корецький, М.Ф. Кропивко, М.І. Крупка, М.Й. Малік, М.А. Садиков, А.В. Чупіс, В.В. Юрчишин, О.М. Шестопадль, Г.М. Підлісецький. Однак деякі аспекти даної тематики (як то особливості інноваційного розвитку підприємств, управління інноваціями то-

що) залишаються не досить вивченими. До того ж, у наукових виданнях автори досить часто оперуючи термінами на кшталт «інновація», «новація», «нововведення», «новина» ототожнюють їх. Дослідники не можуть дійти згоди щодо сутності термінологічності понять інновацій.

Постановка завдання. Існуючі розбіжності у поглядах вчених на означені вище питання потребують детального вивчення й уточнення, а недостатнє наукове обґрунтування теоретичних, методичних та організаційно-прикладних основ процесу впровадження інновацій та формування інноваційного розвитку підприємств зумовило цільову спрямованість дослідження.

Виклад основного матеріалу дослідження. В науковій літературі можна виділити 3 базові категорії теорії інновацій: «новація», «нововведення», «інновація». В зарубіжній літературі у більшості випадків терміни «нововведення» та «інновація» не розділяють, тоді як російські та українські науковці у більшості випадків трактують їх по різному. На нашу думку доцільно розпочати аналіз з етимологічного походження категорії «інновація».

Innovate - «запроваджувати нововведення», «вводити що-небудь нове». Походить від латинського innovare шляхом приєднання до латинського in. Новація походить від латинського слова «novatio», що означає «оновлення», «зміна». Категорія «новація» використовувалася на першому етапі як юридичний термін та трактувалася наступним чином: новація – юридична операція, за якою замість старого зобов'язання встановлюється нове. Категорія «інновація» є похідною від категорії «новація», приставка «in» означає процес впровадження, введення новації (in-novare). Поняття ж «нововведення» визначається як «введення нового», «введення новації», що за своєю етимологічною сутністю принципово не відрізняється від значення поняття «інновація»[1].

Окремі вчені вважають, що нововведеннями не можна вважати численні вдосконалення, що постійно вносять у своє життя кожна людина, але які не мають істотної новизни. Потенційним нововведенням є нова ідея, що поки не впроваджується [2].

Досить абстрактно характеризують нововведення Мединський В.Г., Шаршукова.Л.Г., коли стверджують, що нововведення - це вкладання коштів в економіку, завдяки чому відбувається приріст наукових досягнень, новітність - "ноу-хау" [3].

Найточніше, на думку автора, характеризує сутність нововведення Н.І. Лапін. Вчений вважає, що нововведення визначається як «комплексний процес створення, розповсюдження, використання нового практичного засобу (новшества) для нової або для кращого задоволення вже відомої потреби людей; одночасно це є процес пов'язаних із введенням даного новшества змін у тому соціальному і речовому середовищі, у якому здійснюється його «життєвий цикл»[4].

Поняття «інновація» вперше з'явилося в наукових дослідженнях культурологів ще у XIX ст. і означало введення деяких елементів однієї культури в іншу. Зазвичай ідеться про інфільтрацію європейських звичаїв і способів організації у традиційні азіатські й африканські суспільства. І лише на початку XX ст. почали вивчатися закономірності технічних нововведень, хоча ще у XVIII ст. Адам Сміт у своїй роботі «Дослідження про природу і причини багатства наро-

дів» указував на роль технологічних інновацій у забезпеченні зростання продуктивності праці.

В процесі розвитку теорії інновацій значна кількість авторів надала своє тлумачення даного поняття. Але на нашу думку можна виділили 3 основні підходи до трактування терміну «інновація»:

1. Об'єктний – інновація розглядається як певний результат у вигляді нової технології, нового товару, методу тощо (до представників об'єктного підходу можна віднести Балабанова І.Т., Гамідова Г.С., Фатхутдінов Р.А., Йохна М.А., Молчанову О.П., Дорофєєва В.Д., Уткіна Е.А., Левінсона А. та інші);

2. Процесний – інновація як процес впровадження певних змін (до процесного підходу приєднуються А.С. Гальчинський, А.В. Гриньов, Б. Твісс, Х. Хауштайн, Б. Санто, В. Г. Мединський, Л. Г. Шаршукова та інші);

3. Трансформаційний – зміни в діяльності підприємства (Прихильниками даного підходу є Л. Водачек, Ф. Валента, Ю.В. Яковець, О.М. Хотяшева).

Коротко й лаконічно розуміє інновацію І.Перлакі як «процес виникнення, розробки та реалізації нововведень» [5].

Визначення цього поняття на державному рівні дає Закон України «Про інноваційну діяльність»: інновації – новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення – виробничі, адміністративні, комерційні та інші, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [6].

На думку автора, новий виріб, метод, продукт, процес стає інновацією тоді, коли підприємство впроваджує його в свою діяльність і отримує від цього економічний ефект.

Методологія системного опису інновацій в умовах ринкової економіки базується на міжнародних стандартах. Для координації робіт зі збору, обробки й аналізу інформації про науку й інновації в рамках Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР) була створена Група національних експертів за показниками науки і техніки, яка розробила «Керівництво Фраскаті» («Передбачувана стандартна практика для обстежень досліджень і експериментальних розробок»). Цей документ отримав таку назву у зв'язку з тим, що перша його версія рекомендацій була прийнята у місті Фраскаті у 1963 р.

Положення Керівництва Фраскаті періодично уточнюються, що обумовлене зміною у стратегії науково-технічної політики на національному і міжнародному рівнях, в організації наукових доліджень і розробок.

Методика збору даних про технологічні інновації базується на рекомендаціях, прийнятих в Осло в 1992 р. Вона отримала назву «Керівництво Осло».

Відповідно до міжнародних стандартів інновація визначається як кінцевий результат інноваційної діяльності, що набув втілення у вигляді нового або вдосконаленого продукту, упровадженого на ринку, нового або вдосконаленого технологічного процесу, який використовується у практичній діяльності, або в новому підході до соціальних послуг [7, 8].

Інноваційно-спрямований розвиток підприємства - це такий розвиток підприємства, який досягається шляхом тісної взаємодії соціальної політики, науки і виробництва й спрямований на задоволення соціальних потреб населення, забезпечення якісних перетворень, впровадження нової техніки, прогресив-

них технологій, підвищення інтелектуального потенціалу, використання нових організаційних форм і методів управління, підвищення рівня і глибини використання інноваційних ресурсів підприємства по переробці сільськогосподарських продуктів.

На характер інноваційної спрямованості розвитку підприємства впливають такі фактори:

1. Частота та ефективність впровадження на підприємстві інновацій - ці параметри відображають фактичний досвід роботи підприємства з інноваціями чи інноваційними напрямками діяльності.

2. Інноваційна спрямованість конкурентної стратегії торговельного підприємства. Основною метою інноваційної стратегії підприємства має бути створення та розвиток інноваційного потенціалу, реалізація якого забезпечуватиме стійкі конкурентні переваги суб'єкта господарювання, які ґрунтуються на впровадженні інновацій.

3. Потенціал підприємства щодо розробки і впровадження інновацій - це факт наявності у підприємства інноваційних ресурсів.

4. Законодавчі - вони формують правову основу інноваційного розвитку підприємств в Україні на основі системи законних та підзаконних актів;

5. Організаційно-управлінські - здійснюють вплив через інституційно-управлінські та інституційно-організаційні зміни в інноваційній сфері;

6. Фінансово-економічні - визначають особливості здійснення інноваційної діяльності підприємств по переробці сільськогосподарських продуктів з позицій грошово-кредитних, бюджетно-податкових, амортизаційних важелів інноваційного розвитку;

7. Соціальні - відділяють вплив соціальних наслідків інноваційного розвитку від впливу багатьох інших факторів;

8. Гуманітарні - впливають на інноваційний розвиток через ступінь освіченості населення, рівень знань і науки в країні;

9. Інформаційні - визначають особливості інноваційного розвитку підприємств на основі використання інформаційних ресурсів.

Висновки. Отже, не дивлячись на те, що більшість вчених досі не може дійти згоди щодо значень основних понять теорії інноватики, з'ясовано, що поняття «інновація» та «новація» різні, тоді як «інновація» та «нововведення» тожні.

Основними факторами, що впливають на характер інноваційної спрямованості підприємств, на наш погляд, є наступні: частота та ефективність впровадження на підприємстві інновацій; інноваційна спрямованість конкурентної стратегії; потенціал підприємства щодо розробки і впровадження інновацій; законодавчі; організаційно-управлінські; фінансово-економічні; соціальні; гуманітарні; інформаційні.

Література:

1. Гнітецький Є. В. Сутність та взаємозв'язки між базовими категоріями теорії інновацій. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка".

2. Ємельяненко Л. М., Петюх В. М., Торгова Л.В., Гриненко А.М. Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2003. — 315 с.

3. Медынский В.Г., Шаршукова Л.Г. Инновационное предпринимательство: Учебное пособие. – М.: ИНФРА – М, 1997. – 240 с.

4. Добров Г.М. Прогнозирование и оценки научно-технических нововведений / Г.М. Добров, А.А. Коренной, В.Б. Мусиенко и др.; Отв. Ред. В.Б. Мусиенко; АН УССР. Центр исслед. Научн.-техн. Потенциала и истории науки.- К.: Наук. думка, 1989. – 280 с.

5. Пеньков Е.М. Социальные нормы – регуляторы поведения личности. – М.: Мысль, 1972. – 210 с.

6. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2007 №40-IV (зі змінами і доповненнями).

7. Руководство Осло. Рекомендации по сбору и анализу данных по инновациям. – 3-е изд., совместная публикация ОЭСР и Евростата. – М.: Центр исследований и статистики науки, 2006. – 192 с.

8. Евразийский Совет по стандартизации, метрологии и сертификации (ЕАСС). Межгосударственный стандарт ГОСТ 31279-2004 «Инновационная деятельность. Термины и определения». – Мн.: Белгосстандарт, 2005.

Рецензент – д.е.н., професор Макаренко П.М.

УДК 657.445.658.155.4

ЕКОНОМІЧНА ТА ТЕХНІЧНА КЛАСИФІКАЦІЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Овчарик З. Д., к.е.н.

Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Розглянуто класифікацію виробничих запасів у різних галузях виробництва та визначено економічну і технічну їх класифікацію для сільськогосподарських підприємств.

Classification of inventories in different spheres of production are examined and the economic and the technical classification of stocks for the agricultural enterprises are defined.

Постановка проблеми. Запаси є найбільш значною частиною активів підприємства. Вони займають домінуючу позицію у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності, їх облік і оцінка впливає на результати господарської діяльності підприємства та на розкриття інформації про його фінансовий стан. Їх використовують на виробництві, для технологічних потреб, для споживання у господарській діяльності, для продажу, також використовуються у процесі надання послуг. Сільськогосподарські підприємства для безперервної та ритмічної діяльності потребують певної кількості виробничих запасів. Їх склад досить різноманітний, а тому основою для побудови бухгалтерського обліку виробничих запасів є їх класифікація, яка виступає об'єктом гострих наукових дискусій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вчені виділяють класифікацію виробничих запасів у різних галузях виробництва. О. В. Мурашко [7] розглядає особливості розподілу матеріальних запасів у промисловості, І. А. Карабаза [4] обґрунтовує суть та поділ виробничих запасів гірничозбагачувальних підприємств, Л. Марущак [5] показує особливості класифікації запасів нафтопереробної промисловості, Л. В. Барановська [1] та О. М. Приймачок [8] розглядають особливості складу виробничих запасів на підприємствах хлібопекарської галузі. У всіх цих класифікаціях недостатньо повно відображені виробничі запаси сільськогосподарських підприємств, тож існує необхідність у оптимізації їх групування.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення класифікації ви-